

Plenair debat Verduurzaming Industrie: over het bericht dat verduurzaming voor 2030 geen harde voorwaarde meer is voor financiële steun aan industriebedrijven – 20 maart 2025

De constatering vanuit het [Rapport Draghi](#) worden zichtbaar: de Europese industrie verliest terrein, en mist voldoende duurzame afzetmarkten, overheidssteuning en financieringsmogelijkheden om reductiedoelen te halen, alsook om te investeren in duurzame alternatieven. De eerste fabrieken staan in de verkoop. Terwijl juist in deze gure tijden van geopolitieke spanningen een industrie in Nederland en Europa zo belangrijk is. Daarmee houden we onszelf onafhankelijk, en voorkomen we dat we producten moeten importeren. Zoals eerder al door [HCSS](#) aangegeven: we hebben een snelle transitie nodig, niet alleen voor het klimaat. Om die snelle transitie aan te gaan heeft de industrie, en de hele keten daarvoor, investeringsperspectief nodig.

Dat onze industrie zal veranderen, mede door de energietransitie, is logisch. Hier horen bedrijfswijzigingen en mogelijk faillissementen bij. Dit heeft persoonlijke impact en geeft spannende tijden voor de medewerkers en hun gezinnen. Met een perspectief voor bedrijven en industrie, kunnen we deze transitie doormaken; en kunnen medewerkers naar andere banen begeleid worden. Ook voor die banen, in bestaande, omgebouwde of nieuwe industrie, is investeringsperspectief nodig. Wij zijn dan ook blij met de [plannen](#) vanuit de Europese Commissie: de *Clean Industrial Deal* en het *Action Plan for Affordable Energy*. Deze benadrukken het belang van een sterke schone Europese industrie en een snellere energietransitie.

We zien mogelijkheden: **creëer nieuw economisch perspectief** zodat investeringen op gang kunnen komen, **verhoog de ambities voor Maatwerk**, zorg dat **noodzakelijke infrastructuur sneller wordt gerealiseerd** en **energiekosten voor de industrie worden verlaagd**.

Creëer Nieuw Economisch Perspectief

Hernieuwbare energie en duurzame industrieën zijn de sleutels tot een krachtige economie en een leefbare planeet. Het creëren van marktvoorwaarden voor duurzame producten en het breed toepassen van Contracts for Difference (CfD's) zijn essentiële onderdelen van de Clean Industrial Deal. Dit plan zal alleen slagen als het daadkrachtig en slim wordt uitgevoerd.

- **Normeer de afname van duurzame en gedecarboniseerde industriële producten** – zoals dat al wordt gedaan voor biobrandstoffen (middels Hernieuwbare Brandstofeenheden: HBE's) en aanstaande is voor

groen gas (middels de bijmengverplichting). Zo wordt een eventuele meerprijs betaald door de markt; en is er minder noodzaak voor subsidie. Meerkosten zijn typisch maximaal één procent van het eindproduct, in context van de inflatie van de afgelopen jaren is dit zeer beperkt, en daalt nog bij opschaling van de duurzame technieken en grondstoffen. Het falen of vertragen van de transitie is altijd veel duurder. Bovendien geeft het bedrijven die verduurzamen toegang tot een nieuwe groeiende markt in Europa, en een basis om te investeren. Én vergemakkelijkt het de duurzame keuze voor consumenten.

- **De onlangs gepubliceerde studie van [Deloitte](#) (i.o.v. Energie-Nederland en Invest-NL) laat een aantal elementen zien voor een goed werkende normering.** De normering kan het beste landen aan het einde van de keten, bij eindproducten, waar een beperkt aantal partijen dezelfde marktrol vervullen, en het relatief moeilijk is om EU-markten van buiten Europa te bedienen. Zo trekt het mandaat op het eindproduct het hele treintje mee, met aan het einde van de trein duurzame energie en duurzame grondstoffen.
- **Normering betekent wel dat infrastructuur voor snelle opschaling gereed moet zijn.** Er is daarom geen tijd te verliezen met het creëren en opschalen van infrastructuur voor elektriciteit, CO₂ en waterstof; voor alle zes de industrieclusters.

Verhoog de ambitie van Maatwerk: stuur op Net Zero

Maatwerk, met het doel om additionele emissiereductie te bewerkstelligen bij de grootste emitters, is nu ingericht als tussensprint naar 2030. Maar de tijd voor een tussensprint is op, nu de procedures voor uitrol van infrastructuur niet snel genoeg gaan en investeringen opdrogen. Maatwerk moet daarom niet langer alleen gaan over gedeeltelijke decarbonisatie tot 2030, maar over het volledige pad naar Net Zero in 2040 met een visie op de positionering van de industrie in 2050 en de wijze van beleidsmatige ondersteuning over die periode. We verliezen kostbare tijd en lopen het gevaar dat publiek geld gaat naar bedrijven die na 2030 alsnog geen toekomst blijken te hebben, of waarvoor dit pad voor de overheid te kostbaar wordt.

- **Introduceer een keuzemoment in de Maatwerkaanpak.** Eén van de manieren om meer urgentie te geven aan de Maatwerkgesprekken is de introductie van een bindend keuzemoment. Hiermee kan een kwart van de beoogde impact vanuit Maatwerk nog behaald worden in 2030 (volgens de [NVDE Menukaart](#)): 4 Mton CO₂, en daarnaast 1,0 kton NO_x (stikstofoxiden). Het bedrijf dient binnen Maatwerk te kiezen tussen drie opties:
  - **Optie 1: Emissievrij.** Met een overtuigend plan om in uiterlijk 2040 een netto emissievrije fabriek te zijn, met een mooie tussenstap in 2030, staan deze bedrijven vóór in de rij voor financiële ondersteuning vanuit maatwerkafspraken en reguliere regelingen (SDE++ en OWE), voor een grotere netaansluiting en voor snelle procedures vanuit overheden.
  - **Optie 2: Exitroute.** Het bedrijf maakt afspraken over geregisseerde sluiting voor 2030 (incl. sociaal plan), als het onvoldoende perspectief om emissievrij te ondernemen ziet. Dit bedrijf ontvangt financiële steun uit de middelen voor de maatwerkafspraken, vergelijkbaar met het eerdere 'kolenfonds'. De overheid draagt bij omwille van sociale redenen en omdat het bedrijf met deze stap Nederland helpt te voldoen aan de Klimaatwet.
  - **Optie 3: Afwachten.** Het bedrijf concludeert dat de onzekerheden te groot zijn en wacht af hoe de markt en het ETS zich ontwikkelen. Ondertussen gaat het door met de huidige productie op basis van fossiele energie en/of neemt reducerende maatregelen voor zover ze die rendabel vindt binnen het

ETS. Dit bedrijf staat dan wel achter in de rij voor ondersteuning, ook wanneer uiteindelijk toch voor Maatwerkafspraken wordt gekozen.

Noodzakelijke infrastructuur sneller realiseren

Ondanks dat ontzettend hard gewerkt wordt aan de uitbreiding van de infrastructuur voor elektriciteit, CO₂ en waterstof, gaat het te langzaam. Veel bedrijven en industrieën staan op de wachtlijst voor uitbreiding, zij kunnen lastig vooruit in hun verduurzaming zonder energie-aanvoer. Dit geldt voor de grote industriële clusters, maar zeker ook voor de verspreide industrie in cluster 6.

- Een **klimatecoalitie van bedrijven** en de NVDE wil snellere besluitvorming samen met een andere werkwijze, waarvoor concrete voorstellen zijn opgenomen in de actieagenda kortere doorlooptijden voor ruimtelijke procedures. Verder is het nodig de energietransitie trajecten en onderwerpen te koppelen aan het domein ruimte, op zowel Rijksniveau als bij provincie en gemeente. Groot knelpunt is het verkrijgen van ruimte of aanvragen van vergunningen.
- Ook moet er snel een juridisch houdbare stikstofvrijstelling komen voor energietransitieprojecten, in lijn met de **aangenomen motie Flach c.s.**. Wij vragen de minister met open blik en redenerend vanuit mogelijkheden te kijken hoe energieprojecten vrijgesteld kunnen worden van stikstofregels.
- Zet in op realisatie van de Delta Rhine Corridor uiterlijk in 2029 middels een crisisaanpak en geef op korte termijn duidelijkheid over spoedige realisatie van de aanleg van de elektriciteitskabels. Het motto van het Hoofdlijnenakkoord bevat het woord 'lef', precies wat nodig is om zowel de DRC als aanleg van elektriciteitskabels vlot te trekken. Streef niet naar het minimaliseren van risico's, maar ga uit van acceptabele risico's. Wees creatief en pak de ruimte die Europese richtlijnen bieden voor onorthodoxe oplossingen. Stuur ambtenaren en overheidsdeelnemingen daar ook op aan. Zorg voor een modus van twee jaar voorbereiden en twee jaar bouwen.

Kosten verlagen

Duurzame keuzes moeten consequent lonen. Dat is nu nog niet altijd het geval helaas.

- **Werk aan lagere energiekosten.** De huidige situatie ondermijnt de concurrentiekracht van bedrijven en maakt Nederland onaantrekkelijker voor nieuwe investeringen in de energietransitie. Grootverbruikerskortingen op duurzame energie en/of andere positieve prikkels passend bij het nieuwe energiesysteem en internationale concurrentie kunnen blijven bestaan, mits bedrijven concreet werk maken van energiebesparing en duurzame energie, en gecommitteerd zijn aan een ambitieus verduurzamingsplan. De NVDE is positief over de oproep van de Europese Commissie om de belasting op elektriciteit te verlagen, vooral voor huishoudens en energie-intensieve industrieën. Dit is een noodzakelijke stap om elektrificatie aantrekkelijker te maken en de afhankelijkheid van fossiele brandstoffen te verminderen. Nederland kan hier snel stappen in zetten.
- **Bedrijven kunnen ook zelf meer doen aan hun energiekosten, help hen hierbij met kennisdeling en kwantitatief en kwalitatief goede handhaving op de energiebesparingsplicht.** Uit het rapport van de [Algemene Rekenkamer](#) bleek dat er weinig fundamentele belemmeringen zijn om de energiebesparingsplicht beter te laten werken: er is voldoende capaciteit in de sector en veel besparingsmaatregelen verminderen bovendien netcongestie. Nodig zijn vooral actievere handhaving met structurele capaciteit bij omgevingsdiensten en gerichte ondersteuning voor bedrijven om de

verplichte maatregelen door te voeren. De Algemene Rekenkamer becijferde dat 1,7 Mton CO₂ (en 46 PJ) extra besparing te halen is door extra handhaving, met een noodzakelijk budget van 40 miljoen €, circa 25 miljoen extra vergeleken met de afgelopen jaren.

- **Het Carbon Border Adjustment Mechanism (CBAM) helpt om internationale verschillen in CO₂-beprijzing te overbruggen**, mits deze op tijd wordt ingevoerd, er een groter deel van de industrie onder valt, en het ook halffabricaten en eindproducten dekt.

De Nederlandse Vereniging Duurzame Energie (NVDE) maakt zich sterk voor een energievoorziening die volledig is gebaseerd op hernieuwbare energie door het bundelen van krachten uit de gehele sector. De aangesloten bedrijven zijn actief in hernieuwbare elektriciteit, warmte en gassen en in duurzame mobiliteit, de gebouwde omgeving en de industrie. De activiteiten voor duurzame energie bij 1.600 aangesloten bedrijven vertegenwoordigen nu al een omzet van ruim € 43 miljard en bijna 200.000 werknemers in Nederland.